

פר' תזריע ("החודשי"). תשע"א
נא לשמור על קדושת הגליון !

"זכרון מאיר"

פרשת השבוע

[מֵרֵן בַּעַל "חֶפֶץ חַיִּים". בַּסֵּפֶר שְׁמִירַת-הַלְשׁוֹן חֵלֶק ב' פֶּרֶק ט"ז]
בפרשיות תזריע-מצורע האריכה התורה הרבה בגודל טומאתו של מצורע ובענין טהרתו, וידוע מה דאיתא בערכין דף טו : וכו' כל המספר לשון הרע נגעים באים עליו וכו', וראה את גודל טומאתו של מצורע שהבא בתוך אהלו כיון שהכניס שם ראשו ורובו נטמא וכו', ומצורע חוץ לשלוש מחנות שנאמר (י"ג – מ"ו) בדד ישב מחוץ למחנה מושבו, והיינו שאפילו שאר טמאים לא ישבו עמו, ואמרו חז"ל מה נשתנה מצורע לישיב בדד, הוא הבדיל בין איש לאשתו בין איש לרעהו, לפיכך בדד ישב. ועוד כתיב בתורה בגדיו יהיו פרומים [קרועים] וראשו יהיה פרוע [מגודל שער]. ואפשר שהטעם הוא שעיקר חטא הלשון בא על ידי גאווה שהוא מחשיב עצמו לאיש חשוב באנשים לפיכך מלאו לבו לגנות את חברו, שאילו היה מכיר את נגעי עצמו לא היה מחפש מומי זולתו, והעד לזה שאמר הכתוב בטהרתו (י"ד – ד') שיקח עץ ארז ואזוב ושני תולעת ופירש רש"י אם נתגאה כארז ישפיל עצמו כתולעת וכאזוב ויתכפר לו.

*

*

*

[עפ"י "לקט שיחות מוסר" מאת מרן ראש הישיבה הג"ר אייזיק שר זצ"ל]

טומאת-נגעים וטהרת-המצורע, תכליתם - ללמד כמה הקפיד הכתוב שיזהרו כל אחד בכבודו של חברו ושלא לספר בגנותו, כי כולנו בנים לאבינו שבשמים.

המספר לשון הרע מגדיל עוונות עד לשמים, וכאילו אמר "שפתינו אתנו מי אדון לנו", ואומר הקב"ה "אין אני והוא יכולין לדור בעולם". ומעורר על עצמו את חרון אף ה', ולכן עליו להתאבל על עצמו כי הכלימו אביו והבדילו מעל אחיו. ומתוך כך יתן אל לבו לשוב אל מדרגתו בהכרה שיש לו אב בשמים וכל ישראל הם בניו חביביו.

וטהרת המצורע הוא תהליך של חזרה לחיים כמו קודם החטא, ומהקושי של הטהרה ניתן להבין עד כמה רחוק מדרך החיים.

כתב הכוזרי (ח"ב ס"א), "צרעת הבית והבגד באה מריחוק כוחות השכינה, כי היתה השכינה בישראל – במעלת הרוח בגוף האדם, והיתה מועילה אותם החיות האלוקית ונותנת להם זיו והדר בגופותם ובתכונותם ובמשכנם, ובעת שמסתלק מהם – מסכלת עצתם ויתכערו גופותיהם וישתנה יפיים. וכשהיא מתרחק מיחידים – נראה על כל איש ואיש סימן התרחק אור השכינה ממנו".

ולפי זה, ענין הצרעת נוהג רק בקדושים ושלמים שחטאו, ולא ברשעים גסים חסרי-דעת הנוהגים בדרכי-הטבע ורחוקים מה'. והנה אמרו חז"ל (ערכין דף ח. ט.) : "צדקתך כהררי קל – אלו נגעי אדם, משפטך תהום רבה – אלו נגעי בתים". כי צדקה גדולה היא מאת ה' שמטפל בו להוכיחו וליסרו, ע"י "משפטך תהום רבה" על פגיעה בכבודו של חברו כי כולם בנים לה' יתברך.

*

*

*

תוכן דברי ספר "מסילת-ישרים" פרק ג' (בתוספת הערות)

"פּלס מעגל רגליך, וכל דרכיך יכוננו". לא די בתשומת-לב שלא לעשות מעשה [אשר ידוע לך] שהוא רע ושלילי.

חלק נכבד במדת הזהירות הוא: להישמר מטעויות, לדעת ולהבחין בין טוב לרע.

הן במישור העקרוני, להתבונן ולדעת מה טוב [כדי לבחור בו], ומה רע [כדי לברוח ממנו].

והן במישור המעשי, לפני עשיית מעשה, לבחון אם הוא מהטוב או מהרע.

ולאחר מעשה, לבחון מה יש במעשיו מהטוב כדי להתמיד בו, ומה יש בהם מהרע כדי שלא יעשהו שוב.

וגם יתבונן באיזו תחבולה עליו לנקוט כדי להיטהר מן הרע ההוא.

גם במעשה טוב, צריך לבדוק אם יש בו רע מבחינה כלשהי (או חלק רע) בבחינת "ימשמש במעשיו". עד שיהא המעשה זך ונקי מכל חלק רע או פנייה רעה.

כלל הדבר: יהיה מעיין וכו' שלא להניח לעצמו הרגל רע או מדה רעה, כל-שכן עבירה או פשע.

* * *

צריך שיקבע לעצמו [בקביעות מוחלטת] זמן בו ישים לב למעשיו וישקול דרכיו, וע"י זה יתקדם בעבודת ה'.

ניתן להמחיש זאת במשל: סוחר גדול יקפיד תמיד לחשב ולשקול היטב את מהלך עסקיו, כדי לוודא שאינו עושה טעויות ואינו מביא על עצמו הפסדים.

* * *

"על כן יאמרו המושלים בואו חשבון". המושלים ביצרם מלמדים אותנו: בואו ונחשב חשבוננו של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה.

עלול להיות שאדם עפ"י שכלו האנושי הפשוט, יחשוב שבדרך אחרת יצליח להתעלות בעבודת ה'.

אבל אדם בתוך המצב של הנסיונות, אינו יכול לדעת מהי הדרך הנכונה.

הדרכה נכונה ומדוייקת יכול לתת רק מי שרואה את האמת, כיון שכבר יצא מתחת יד יצרו, אבל מי שעדיין חבוש במאסר יצרו אינו יכול לראות את האמת כי היצר מסמא את עיניו ממש והרי הוא כהולך בחושך.

"תשת חושך ויהי לילה, - זה העולם הזה שדומה ללילה".

יכול לטעות ולא לראות, אבל בנוסף לכך: יתכן [שהחושך יגרום] שיטעה ויראה להיפך, הרע כאילו הוא ממש טוב [והטוב כאילו הוא רע], ומתוך כך עלול להתחזק במעשיו הרעים. - כי חומריות וגשמיות העולם הזה מחשיכים את עיני השכל.

אפשר לטעות בין דרך טובה לדרך רעה, כמו שנאמר: דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו. יש ונדמה לאדם שיש לו הוכחות שזוהי דרך טובה, ודוקא זוהי הדרך הרעה המלפפתו ומביאתו לבאר שחת. ואע"פ שהוא מבקש את האמת לא יוכל להגיע אליה בעצמו, כי מי שעוד לא הגיע לשלמות לעולם לא יכול למצוא את דרכו ללא הדרכה.

[להמחשת הדברים ניתן להשתמש ב"משל": משחק ה"מבוך" - מערכת של מסלולים רבים כאשר המטרה היא להגיע אל ה"ארמון", הדרך אל ה"ארמון" עוברת במסלול יחיד לא ידוע, שאר

המסלולים מטעים מאוד הם דומים לגמרי למסלול האמיתי אבל מובילים לכיוונים אחרים, רק מי שעומד על גג הארמון יכול לכוון את האנשים דרך המסלול האמיתי, כי הוא כבר ניסה וידע וראה וכו' וכו'.

זוהי הדרך האמיתית היחידה: תמיד בכל זמן ובזמן קבוע לו בהתבודדו, יתבונן מהי הדרך הנכונה, ואח"כ יתבונן במעשיו.

* * *

בגמ' ב"ב דף עח: שם, "תצא אש ממחשבין ותאכל את שאינן מחשבין". ומרן הג"ר אייזיק זצ"ל מביא את המשך המימרא "עיר סיחון, אם משים אדם עצמו כעיר זה שמהלך אחר סיחה נאה, מה כתיב אחריו כי אש יצאה מחשבון וגו' תצא ממחשבין ותאכל את שאינן מחשבין", דלכ' משמע שהמדובר לא באנשי-מעלה, אבל הרשבי"ם שם (ד"ה תצא אש) מפרש וז"ל, תצא אש מן המחשבים הצדיקים ותאכל את שאינם מחשבים, כדאמרינן בפירקין דלעיל [כל אחד ואחד נכוה מחופתו של חברו] חופתו של קטן מחופתו של חברו הגדול ממנו. עכ"ל. ומתבאר שגם באנשי-מעלה תיתכן בחינה של "אינן מחשבין".

* * *

הפסד מצוה כנגד שכרה. צ"ל דאע"ג דהיראה המושלמת היא יראת הרוממות, מ"מ לדרגה ראשונה של זהירות מושלמת יגיע ע"י יראת העונש.

ונראה להדיא מדברי רבינו דכל חוסר הבחנה בין טוב לרע, נובע מחוסר שימת לב לחישוב הפסד מצוה נגד שכרה ולהיפוך.

פלפולא דאורייתא

בדין בגד שעטנז אם הוי מוקצה

בשו"ע (סי' שח סמ"ז) הובאה פלוגתא אם בגד שעטנז הוי מוקצה, ודעת המתירים (או"ז שבת סי' נ"ג ויו"ט סי' שמ"א, בשם רבינו שמחה) דאפי' מחמה לצל שרי, דרבינו שמחה התיר לטלטל משכון שעטנז (ומיירי שם שכבר פדאו הגוי מערב שבת), והמג"א (סקע"ד) הביא דעת מהרש"ל (יש"ש ביצה פ"א סוף סי' מ"ד) דשרי רק לצורך גופו ומקומו (וביש"ש שם אתי לאיפלוגי על רבינו שמחה ומתבאר דלרבינו שמחה שרי גם מחמה לצל). ולדעת מהר"ם שאסר לטלטלו כתב המג"א דמשמע באגודה דאסור גם לצורך גופו ומקומו.

ובפמ"ג נר' שמבאר הפלוגתא אם נימא דעומד לכסות בו כלי, אבל במשנ"ב נר' דהפלוגתא אם עצם איסור הלבישה מפקיע תורת כלי. וצ"ע.

והנה בפמ"ג כתב דעל-כן משכונות של גוי אסור לטלטל, ולכ' כונתו דבזה לכו"ע הוי מוקצה כיון דאינו עומד לכסות כלי. אבל במשנ"ב הביא דין זה כהמשך להכרעה כדעת האוסרים. וצ"ע.

ויש לבאר דחפץ של גוי לא הוי מוקצה בגלל האפשרות שהגוי ירשה ליהודי להשתמש בו. ועפ"י מובן שדבר האסור ליהודי אכן הוי מוקצה. [והנידון בסי' שכ"ה ס"ד ובשעה"צ שם סקכ"ו הוא רק לענין "מיגו דאיתקצאי בבין השמשות" עיי"ש]. והא דדבר האסור לבעלים ישראל ומותר לאחרים אינו מוקצה, צ"ל דזהו דוקא מפני שמותר לישראל.

והעירוני דבגד שעטנז כיון שאסור ללבושו ממילא עומד לשימושים אחרים, וצ"ל דהנידון בפוסקים הוא בשהבגד עומד למוכרו לגוי (באופן שמותר למוכרו), ולפ"ז תלוי במציאות אם אכן עומד למוכרו, וגם איכא גוונא שיכול לתקנו. וצ"ע.

וה"תפארת ישראל" (כלכלת שבת דיני מוקצה אות ב') כתב, דבגד שאינו ראוי ליהודי אם ראוי ליתנו לנכרי או לבהמתו אינו מוקצה. (ולכ"צ"ב).

ומקורו של רבינו שמחה להתיר מדסנדל המסומר מותר לטלטלו (ביצה דף טו.), והנה באמת דעת תוס' (שבת דף ס.) והרשב"א (ביצה דף טו.) דסנדל המסומר מותר רק לצורך גופו ומקומו וכדאיתא בברייתא שבת דף ס.; (ולר' אלעזר בר"ש אסור לטלטלו גם לצו"ג ופרש"י שמא יבוא לנועלו, וצ"ב אמאי החמירו דוקא בזה), ולולא איסור שילוחו ביו"ט היה מותר דשמחת יו"ט חשיב צורך גופו, וצ"ל דרבינו שמחה ס"ל דשמחת יו"ט לא חשיב צורך גופו וא"כ מוכח דשרי גם מחמה לצל, [והעירוני דרבינו שמחה מפרש הברייתא בשבת דף ס.: דנקטה לכסות בו את הכלי ולסמוך בו כרעי המטה רק כדי ללמדנו דמשום כך יש לו תורת כלי אבל ממילא שרי גם מחמה לצל].

והנה תוס' בשבת דף ס. חידשו דלדעת הברייתא בשבת דשרי רק לצורך גופו ומקומו מ"מ לולא איסור שילוח היה שרי משום דשמחת יו"ט חשיב צורך גופו (וכדהבאנו לעיל), והקשה הגרע"א מאי חידושא בזה הא פשיטא דאתיא כרבנן, ונר' לומר דלולא החידוש דשמחת יו"ט חשיב צורך גופו הו"א דבביצה היא שרי אחרת דס"ל דשרי אפילו מחמה לצל (וכנ"ל).

עוד הוכיח רבינו שמחה דשעטנז אינו מוקצה, מדהק' הגמ' ביצה דף יד: למאי חזו. והנה המהר"ם בתשב"ץ קטן סי' מ"ו מפרש להיפך דקושית הגמ' למאי חזו והוי מוקצה. והאגודה מוסיף דמכאן משמע דבגד שעטנז אסור לפורסו כמפה לשולחן, [ומזה דייק המג"א דמשמע דאפי' לצורך גופו ומקומו אסור]. והאליה רבה הוסיף מתשוי הרמב"ן סי' רי"א, ועפ"י הכריע המשנ"ב לאיסור, וראיתי מעירים (בשם כנה"ג?) דהך תשו' ממהר"ם היא. וצ"ע.

לע"נ ר' דב"ר שניאור זלמן ז"ל נלבי"ע כ"ג מרחשון תשי"ע ולע"נ מרת עדינה ב"ר בנימן ע"ה נלבי"ע ט' כסלו תשי"ע ולע"נ מרת גיטל ב"ר משה דוד נלבי"ע י"ב טבת תשע"א ולע"נ ר' אשר אלכסנדר ב"ר שלמה ישעיהו הלוי ז"ל נלבי"ע כ"י טבת תשי"ע ולע"נ ר' אלימלך ב"ר שלום ז"ל נלבי"ע כ"ו טבת תשס"ח ולע"נ ר' יהושע העשיל ב"ר ישעיהו הלוי ז"ל נלבי"ע ל' שבט תשס"ג ולע"נ ר' אברהם אהרן ב"ר אליעזר דוד ז"ל נלבי"ע ו' ניסן תשס"ט ולע"נ ר' שמואל יצחק ב"ר אליעזר ז"ל נלבי"ע י"ח אייר תשס"ט

* * *

נא להעתיק בתפילה ולעורר רחמי שמים, לרפואת הרב רפאל מיכאל בן רייץ, ולרפואת האברך רפאל שמואל בן יפה
(בגרי הישיבה הק' שנפצעו קשה בתאונת דרכים)
לרפוי"ש בתושח"י

e-mail ניתן לזמין את הטלון באיטלי -

zichronmeir@shtaygen.co.il

יוצא לאור ע"י כולל "זכרון מאיר" – חניכי סלבודקה

מקום הלימוד: בית-המדרש סלבודקה – דרכי-אי"ש

רח' האדמו"ר מגור 16, זכרון-מאיר בני-ברק

טל': 050-4125547

כתובת למכתבים:

ת. ד. 557, בני-ברק 51104

Address for letters:

P. O. B. 557 Bnei Brak 51303 Israel

The bank's details for wire transfers

The first international bank of Israel ltd.

Branch: pagi bnei-brak no: 188

Branch adres: 42, chazon ish st.

Bnei-brak 51511

Swift code: firbilitxxx

Iban: il 45052188000000435120

Name: kollel zichron meir

כתובות עמותת "בית יוסף קדימה" ת. ד. 722 קדימה 62920 (ביהמ"ד רח' מיימון 13), ע"ד 580447498

שיעור בהלכות שבת מתקיים בס"ד (בחורף) במוצאי שבת קודש בשעה 10.00

(בקיץ) ביום ששי בשעה 10.00 לפנה"צ

הציבור מוזמן

השיעור בכולל קדימה, מתקיים בס"ד ביום ראשון בשעה 5.00.